

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

20 septembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Plămădeală Ghenadie, Catan Liliana,

judecând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Gîrneț Zinaida în numele părții vătămate Buiuc Marcel, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui

Ianacoglo Mihail xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 18.06.2021 – 16.11.2021;

Instanța de apel: 06.12.2021 – 21.12.2021;

Instanța de recurs: 17.03.2022 – 20.09.2022.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Cahul, sediul Central din 16 noiembrie 2021, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, Ianacoglo Mihail a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată de 160 ore în folosul comunități.

A fost dispusă încasarea de la inculpatul Ianacoglo Mihail în contul statului suma de 128 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

A fost admisă parțial acțiunea civilă, fiind dispusă încasarea din contul lui Ianacoglo Mihail în beneficiul lui Buiuc Marcel, suma de 5 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că la data de 02 mai 2021, aproximativ la ora 02.00, Ianacoglo Mihail, aflându-se în preajma Lăcașul de cult Ortodox al Bisericii din satul Tartaul de Salcie, raionul Cahul, urmărind scopul de a amenința o persoană cu omorul și cu vătămarea gravă a integrității corporale și a sănătății, înarmându-se cu un topor l-a amenințat pe Buiuc Marcel cu omorul și cu vătămarea gravă a integrității corporale și a sănătății, prin ridicarea amenințătoare a toporului asupra victimei și prin expresii verbale „Că îl va face invalid”, amenințare percepută de victima Buiuc Marcel ca fiind reală, fiindu-i provocate victimei prin astfel de acțiuni o stare de tensiune și suferință psihică, acțiuni care au dus la frică,

existând pericolul real de realizare a acestei amenințări.

Acțiunile lui Ianacoglo Mihail au fost încadrate în baza art.155 Cod penal, conform indicilor: amenințarea cu omor, cu vătămarea gravă a integrității corporale și a sănătății, dacă a existat pericolul realizării acestei amenințări.

3. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, avocatul Gîrneț Zinaida în numele părții vătămate Buiuc Marcel, a declarat apel, solicitând casarea acesteia, cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care lui Ianacoglo Mihail să-i fie aplicată o pedeapsă mai aspră, iar acțiunea civilă să fie admisă integral.

În argumentarea apelului a invocat blândețea pedepsei aplicate inculpatului, considerând că aceasta nu este echitabilă cu urmările comiterii infracțiunii.

De asemenea, a invocat dezacordul său cu soluția instanței de fond, care a admis parțial acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului material cât și prejudiciului moral, considerând că, la materialele dosarului au fost anexate probe, care demonstrează volumul de cheltuieli suportate și probe, ce confirmă cauzarea prejudiciului material. Concluzia instanței privind încasarea parțială a prejudiciului moral este una incorectă.

Consideră, că instanța de judecată în motivarea sentinței urma să se pronunțe și referitor la cheltuielile de judecată suportate de către partea vătămată Buiuc Marcel, pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 5 000 lei, care urmează a fi încasate de la inculpatul Ianacoglo Mihail, care se face vinovat de acțiunile ilicite săvârșite față de partea vătămată.

4. Prin decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 decembrie 2021, a fost respins apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut că, prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, analizând obiectiv cumulul de probe prin prisma art.101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, veridicității și coroborării lor, corect concluzionând asupra vinovăției inculpatului Ianacoglo Mihail de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.155 Cod penal, calificarea faptei fiind corectă precum și măsura de pedeapsă.

Referitor la individualizarea pedepsei penale stabilite inculpatului, instanța de apel a reținut în acest sens că soluția primei instanțe este una corectă, justificată și întemeiată, care a ținut cont de personalitatea inculpatului, care a acceptat probele administrate în cadrul urmăririi penale, nu a fost atras la răspundere penală, dar la răspundere contravențională a fost atras de mai multe ori, inclusiv pentru injurie și huliganism nu prea grav, la locul de trai se caracterizează satisfăcător, de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, ce ține de gravitatea faptei penale, care în temeiul art.16 Cod penal face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, corect stabilindu-i inculpatului pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în limitele articolului incriminat, iar aplicarea pedepsei cu închisoare, în circumstanțele solicitate de către partea vătămată nu este justificată.

Totodată, instanța de apel a menționat că prima instanță corect a admis parțial acțiunea civilă în latura prejudiciului moral, în corespundere cu prevederile art.387 alin.(1), 225 alin.(2) Cod de procedură penală, ținând cont de prevederile art.1998 alin.(1) Cod civil, evaluând în echitate dauna morală cauzată părții vătămate prin

infracțiune, prin atribuirea compensației bănești în sumă de 5000 lei părții vătămate Buiuc Marcel.

În acest sens, instanța de apel a susținut soluția primei instanțe, reținând că la aprecierea quantumului despăgubirii morale instanța a luat în considerare circumstanțele faptice de comiterea a infracțiunii, stabilirea vinovăției inculpatului, consecințele negative asupra stării psihice a părții vătămate, cât și veniturile inculpatului raportate la cerințele părții vătămate de reparare a prejudiciului moral și quantumul solicitat.

Astfel, instanța de apel a menținut că compensația bănească în mărime de 5 000 lei atribuită părții vătămate întru repararea prejudiciului moral, este un quantum echitabil și în măsură să aibă un efect compensator și să înlăture efectele negative sau suferințele trăite de partea vătămată în legătură cu săvârșirea infracțiunii în privința sa, iar quantumul despăgubirii morale în sumă de 100 000 lei solicitat de partea vătămată este unul exagerat de mare raportat la suferințe psihice cauzate prin infracțiune.

Referitor la cerința părții vătămate de a-i fi recuperate cheltuielile de asistență juridică în mărime de 5000 lei, confirmate prin raportul privind cheltuielile de asistență juridică întocmit de avocat, cât și prin bonul de plată seria QL nr.045306 din 18 noiembrie 2021, instanța de apel a indicat că soluționarea acestei cerințe urmează a fi soluționată pentru examinare în ordinea procedurii civile, întrucât în raportul avocatului în suma asistenței juridice în sumă de 5 000 lei, sunt incluse servicii care nu au fost real prestate, cum sunt ”întocmirea și depunerea recursului; întocmirea și depunerea cererii privind eliberarea titlului executoriu, ridicarea titlului executoriu, depunerea cererii privind intentarea procedurii de executare”. Astfel, pentru a nu îngrădi părții vătămate dreptul la recuperarea cheltuielilor suportate pentru asistența juridică în procesul penal, instanța de apel a considerat de a lasă soluționarea acestei cerințe pentru examinare în ordinea procedurii civile, or, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime.

5. Avocatul Gîrneț Zinaida în numele părții vătămate Buiuc Marcel, în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, contestă decizia instanței de apel cu recurs ordinar, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la judecare.

În susținerea solicitării sale, invocă blândețea pedepsei aplicate inculpatului, care în opinia acestuia este una inechitabilă pentru suferințele suportate de către partea vătămată în urma acțiunilor infracționale ale inculpatului, care i-a cauzat prejudicii morale și materiale.

Evidențiază faptul, că sentința de condamnare reprezintă o satisfacție echitabilă doar pentru stat, însă nu constituie o satisfacție și pentru partea vătămată, deoarece în urma celor provocate, disconfortul îl suportă doar partea vătămată, iar toate durerile psihice nu pot fi tratate printr-o sentința de condamnare loială a inculpatului. Respectiv, consideră că pedeapsa stabilită inculpatului este una prea blândă în raport cu prevederile art.75 alin.(1) Cod penal.

Susține apărarea că, instanțele de judecată nu au ținut cont de toate circumstanțele enumerate supra, expuse pe tot parcursul judecării cauzei și astfel, incorect și ilegal nu au admis acțiunea civilă integral.

6. Procurorul a depus referință la recursul ordinar declarat de partea apărării,

pledând pentru inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

Indică în susținerea referinței, că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate în recurs, astfel că decizia contestată conține motive clare pe care se întemeiază soluția.

7. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea erorilor de drept, care au dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată, verificându-se dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Reieșind din conținutul cererii de recurs, Colegiul penal lărgit atestă, că partea apărării invocă temeiurile pentru declararea recursului prevăzute la art.427 alin.(1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, criticând decizia instanței de apel în partea individualizării pedepsei penale stabilite inculpatului, cât și în partea soluționării acțiunii civile.

Cu referire la argumentele recurentului prin care se invocă dezacordul cu pedeapsa aplicată inculpatului Ianacoglo Mihail, instanța de recurs consideră că instanțele de fond au acordat deplină eficiență prevederilor art.art.7, 61, 75 Cod penal la individualizarea pedepsei.

Totodată, instanța de apel just a ajuns la concluzia menținerii sentinței primei instanțe în partea stabilirii inculpatului a pedepsei sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în limitele articolului incriminat.

Astfel, instanța de recurs ordinar nu a depistat careva erori de drept admise de către instanța de apel la capitolul individualizării pedepsei și stabilirii categoriei măsurii de executare a acesteia, sub acest aspect argumentele recursului fiind neîntemeiate.

Distinct de cele relatate mai sus, Colegiul penal lărgit reține că partea vătămată Buiuc Marcel a înaintat acțiune civilă în prezentul proces penal, solicitând încasarea de la inculpatul Ianacoglo Mihail a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei și a cheltuielilor pentru asistență juridică în sumă de 5 000 lei.

Potrivit sentinței, acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Buiuc Marcel a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea din contul lui Ianacoglo Mihail în beneficiul lui Buiuc Marcel, suma de 5 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral, fiind dispusă și încasarea din contul lui Ianacoglo Mihail în beneficiul statului cheltuielile judiciare în sumă de 128 lei.

Aici instanța de recurs ține să accentueze, că deși în cererea de apel avocatul Gîrneț Zinaida în numele părții vătămate a invocat dezacordul cu cuantumul prejudiciului moral încasat de la inculpat de către prima instanță în mărime de 5 000 lei, solicitând admiterea integrală a pretențiilor de ordin moral ale părții vătămate, totuși instanța de apel considerând corectă soluția primei instanțe, a respins apelul

declarat, astfel, nu a pătruns pe deplin în esența argumentelor și a motivat superficial soluția adoptată referitor la acțiunea civilă înaintată de Buiuc Marcel.

Astfel, la segmentul dat instanța de recurs constată că soluția instanței de apel este pripită.

Conform prevederilor art.219 alin.(4) Cod de procedură penală, la evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanța de judecată ia în considerare suferințele fizice ale victimei, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranței în viață, pierderea onoarei prin defăimare, suferințele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.

În corespundere cu art.220 Cod de procedură penală și art.2037 Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Totodată, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare.

În susținerea celor enunțate, instanța de recurs menționează și jurisprudența CtEDO, *cauza Ernst c. Belgiei (15 iulie 2003)*, unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri. Chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”.

Învederând aceste considerente ale instanței europene, Colegiul penal lărgit evidențiază, că în această speță instanța de apel nu a ținut cont în deplină măsură de circumstanțele cauzei, și anume de faptul că partea vătămată Buiuc Marcel a suportat extrem de sensibil și dureros consecințele celor produse. Nu a fost evaluat impactul fizic și psihologic al acțiunilor inculpatului asupra părții vătămate. Obrăznicia și cinismul cu care a fost comisă fapta de către inculpat.

Astfel, Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel nu a motivat acordarea despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat prin infracțiune în raport cu criteriile prevăzute de lege, nu a făcut o evaluare a personalității părții vătămate Buiuc Marcel, care a fost amenințat cu omorul și vătămarea gravă a integrității corporale și a sănătății, cu un topor – obiect capabil să producă vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, circumstanțe analizate în cumul sunt susceptibile să cauzeze părții vătămate suferință psihică, manifestată prin stres, frică, deranj.

În urma celor expuse, Colegiul penal lărgit atestă că, instanța de apel nu a ținut

cont de măsura în care compensarea sumei de 5 000 lei, poate aduce satisfacție părții vătămate în rezultatul suferințelor fizice și psihice suportate, sub acest aspect decizia instanței de apel nefiind motivată în corespundere cu prevederile art.414 alin.(5) Cod de procedură penală.

Prejudiciul moral reprezintă o pagubă care este cauzată individului prin vătămarea unui interes personal nepatrimonial. Evaluarea prejudiciului moral nu presupune determinarea „prețului suferințelor fizice și psihice”, care sunt inestimabile, dar aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicațiilor acestora pe toate dimensiunile vieții sociale.

Trebuie să se aprecieze ce au pierdut persoanele vizate pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial atât pentru moment, cât și pentru viitor.

La determinarea compensației pentru prejudiciul moral trebuie să se țină cont de importanța valorii morale lezate pentru persoana vătămată. În cazul suportării unui prejudiciu moral fiecare persoană vătămată acordă o considerație diferită valorilor lezate. Persoana vătămată apreciază acele valori sau activități, care îi satisfac anumite necesități sau aspirații.

Cuantumul compensației acordate depinde și de durata menținerii consecințelor cazului urmare a cărora s-au produs. Stabilind cuantumul compensației pentru prejudiciul moral, instanța de judecată trebuie să țină cont de măsura în care această compensație poate acorda persoanei vătămate o anumită satisfacție.

Totodată, Colegiul penal lărgit consideră pripite concluziile instanței de apel cu referire la faptul că la caz, sunt divergențe referitor la recuperarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 5 000 lei, deoarece acestea fiind confirmate prin raportul privind cheltuielile de asistență juridică întocmit de avocat, cât și prin bonul de plată seria QL nr.045306 din 18 noiembrie 2021.

În concluzie, instanța de recurs atestă că argumentele invocate în apelul apărării nu au fost supuse verificării de către instanța de apel, argumente care, de fapt, țin de soluționarea fondului apelului și neexpunerea asupra acestora reprezintă neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel.

Motivarea insuficientă efectuată de instanța de apel, se apreciază ca un viciu de judecată care afectează hotărârea adoptată și reprezintă temei legal de a casa decizia atacată și a dispune rejudecarea cauzei în instanța de apel.

La același segment, Colegiul penal lărgit amintește, că potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în primul rând, rolul instanțelor judecătorești naționale este să decidă asupra admisibilității probelor, precum și asupra relevanței și ponderii acestora pentru pronunțarea deciziei judecătorești. Rolul unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. O decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției.

Prin urmare, dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar și obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. (*§ 30, 31 cauza Fomin vs R. Moldova, decizia din 11 octombrie 2011*).

Față de considerentele mai sus arătate, Colegiul penal lărgit ajunge la

concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, ce prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesuale penale asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel, să verifice și să aprecieze minuțios probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să dea apreciere convenită fiecărei probe examinate și toate în ansamblu, și să argumenteze clar și motivat concluziile sale în decizia adoptată.

8. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Gîrneț Zinaida în numele părții vătămate Buiuc Marcel, casează parțial decizia Colegiului judiciar al Curții de Apel Cahul din 21 decembrie 2021, în cauza penală în privința lui *Ianacoglo Mihail xxxx*, în latura civilă, în partea soluționării acțiunii civile privind încasarea despăgubirilor pentru paguba morală și cheltuielile pentru asistență juridică, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest decizia contestată, se menține.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată în partea în care a fost dispusă rejudecarea, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 27 octombrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie

Catan Liliana